

Вих. №1314 від 6 грудня 2024

Комісії з проведення

**зовнішньої незалежної оцінки (аудиту)
ефективності діяльності Національного
антикорупційного бюро України**

auditcommissionabu@gmail.com

Шановні члени Комісії,

Асоціація правників України (далі – Асоціація, АПУ) є всеукраїнською неурядовою організацією. З моменту свого заснування у 2002 році, головною метою АПУ є зміцнення верховенства права в Україні, сприяння захисту прав людини та розвитку юридичної професії. Асоціація об'єднує понад 8000 членів різних юридичних спеціальностей, має 22 регіональних відділення та 26 профільних комітетів.

Асоціація висловлює Вам свою повагу та усвідомлюючи всю важливість покладених на Комісію завдань звертаємося з даним листом з метою сприяння повноті та всебічності проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного антикорупційного бюро України.

У структурі Асоціації функціонує Комітет з кримінального та кримінально-процесуального права (далі – Комітет АПУ), серед пріоритетів і завдань якого є робота над найбільш актуальними питаннями профільного законодавства та практики.

Антикорупційна реформа об'єктивно є однією з дуже важливих в Україні. Успішний запуск та активна діяльність антикорупційних інституцій, у тому числі Національного антикорупційного бюро України (далі – **Національне бюро, НАБУ**) продемонстрували значний прогрес України в частині відповідності критеріям вступу до Європейського Союзу.

14.12.2023 Європейська Рада вирішила відкрити переговори щодо членства України в ЄС, і значний внесок у досягнення даного, без перебільшення, історичного рішення для нашої Держави зроблений органами антикорупційної вертикалі.

Необхідно також відзначити прозорість Національного бюро в інформуванні суспільства про поточні результати своєї діяльності, що підтримує високий рівень довіри до даного правоохоронного органу та сприяє розвитку правосвідомості громадян.

Щодо проблеми, яка потребує уваги Комісії

ГЕНЕРАЛЬНІ ПАРТНЕРИ

AEQUO **AVELLUM**

VB'

МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРИ

ПАРТНЕРИ

Разом із тим, на жаль, з роками набувають характеру системної проблеми факти **позапроцесуальної комунікації представників НАБУ з третіми особами, насамперед, журналістами, передачі останнім відомостей та матеріалів кримінальних проваджень, досудове розслідування яких триває.** У подальшому отримані відомості подаються засобами масової інформації часто у перекрученому вигляді та з формулюваннями, які на думку адвокатів-захисників **грубо порушують презумпцію невинуватості** та права третіх осіб.

В окремих випадках таке позапроцесуальне спілкування працівників Національного бюро з представникам ЗМІ виглядає як певна упередженість з боку детективів та підміна заходів і процедур, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – **КПК України**). **Негативний піар навколо особи, спричинений "зливами" таємниці слідства, фактично стає "покаранням" у випадках відсутності реальних результатів розслідування.**

Підкреслимо, що офіційна комунікація з боку Національного бюро стосовно резонансних розслідувань через прес-релізи, коментарі уповноважених осіб, повідомлення на веб-сайті nabu.gov.ua та в соціальних мережах безумовно є дуже важливою та забезпечує прозорість діяльності НАБУ. Ми цінуємо уважність Національного бюро в питанні дотримання презумпції невинуватості в офіційних коментарях, наявність відповідних застережень та посилань на ст. 62 Конституції України у прес-релізах тощо.

Водночас спільнота адвокатів Асоціації правників України глибоко занепокоєна ситуацією, що склалася у зв'язку **саме з неофіційним спілкуванням представників НАБУ** з журналістами, яке подекуди включає ознайомлення сторонніх осіб із матеріалами кримінальних проваджень, що є неприпустимим. Розголошення таємниці слідства у таких випадках часто супроводжується розголошенням конфіденційної інформації про учасників кримінальних проваджень, їхніх персональних даних та обставин особистого життя.

Відповідно до ст. 32 Конституції України ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Статтею 15 КПК України закріплено таку загальну засаду кримінального провадження як невтручання у приватне життя. Згідно з ч.ч. 1-4 вказаної статті, під час кримінального провадження кожному гарантується невтручання у приватне (особисте і сімейне) життя. Ніхто не може збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію про приватне життя особи без її згоди, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Інформація про приватне життя особи, отримана в порядку, передбаченому КПК України, не може бути використана інакше як для виконання завдань кримінального провадження. Кожен, кому наданий доступ до інформації про приватне життя, зобов'язаний запобігати розголошенню такої інформації.

Недотримання службовими особами НАБУ вищевказаних конституційних принципів та загальних засад кримінального процесу не лише грубо порушує права учасників відповідних кримінальних проваджень, а й підриває авторитет як самого Національного бюро, так і всієї антикорупційної вертикалі.

З метою зміцнення законності діяльності Національного бюро для розгляду та можливого врахування Комісією при виконанні покладених на неї повноважень, в додатку до даного листа наводимо приклади відповідних випадків, які демонструють системний характер проблеми. Наведений перелік прикладів, ймовірно, не є вичерпним.

Важливо зазначити, що Комітет **не займає жодної позиції щодо зазначених у додатку до даного листа справ** та обставин конкретних розслідувань, а наводить відповідні приклади виключно з метою інформування.

Представлені у додатку приклади, можуть свідчити про системність та відсутність контролю з боку уповноважених осіб в НАБУ за такою проблемою, як часте

позапроцесуальне розголошення службовими особами НАБУ відомостей досудових розслідувань та персональних даних осіб, залучених у такі розслідування, чим порушуються як права та законні інтереси вказаних осіб, так і завдається шкода відповідним кримінальним провадженням, а також репутації самого Національного бюро.

Вказане зумовлює доцільність звернення до Комісії з даним листом.

З огляду на вищевикладене, просимо Комісію врахувати системну проблему розголошень службовими особами Національного бюро відомостей досудового розслідування у кримінальних провадженнях, а також персональних даних осіб, які беруть участь у таких кримінальних провадженнях.

Просимо звертатись у випадку необхідності отримання будь-яких додаткових відомостей чи документів.

З повагою

**Голова Комітету АПУ з
кримінального та кримінально-
процесуального права**

Максим ШЕВЕРДІН